

บทที่ 4

อุปสรรคและข้อจำกัดในการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทย

ความพยายามสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทยมีการพูดถึงกันอย่างกว้างขวางจากหลาย ๆ ฝ่ายและหลาย ๆ แนวทางไม่ว่าจะเป็นแนวทางการสร้างความปรองดองแห่งชาติ การใช้คนกลางเป็นคนไกล่เกลี่ย หรือการออกพระราชกำหนด (พ.ร.ก.) หรือ พระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) นิรโทษกรรม อย่างไรก็ตามจนถึงขณะนี้ความสำเร็จในการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทยก็ยังไม่ได้ปรากฏให้เห็นแต่อย่างใด ทั้งนี้มีความเป็นไปได้ว่าในความพยายามสร้างความสมานฉันท์นั้นยังมีปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดสำคัญที่ยังคอยขัดขวางอยู่ดังนี้

การขาดความจริงใจในการแก้ไขปัญหา

พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ (สนั่น ขจรประศาสน์, ออนไลน์, 2555) ประธานที่ปรึกษาพรรคชาติไทยพัฒนา และเป็นผู้ดำเนินแนวทางการเสริมสร้างปรองดองพูดถึงปัญหาของการปรองดองในขณะนี้ว่าประชาชนต้องการรู้ความจริง กระบวนการปรองดองใด ๆ จะไม่เป็นผลทั้งสิ้นหากความจริงทั้งหมดยังไม่ได้ถูกเปิดเผยออกมาว่าใครเป็นผู้สั่งให้กระทำการรัฐประหาร ที่สำคัญคือตราบใดที่ยังไม่มีการยอมรับความจริง ความเคียดแค้นในหมู่ประชาชนก็จะยังคงอยู่ การปรองดองแห่งชาติที่แท้จริงประกอบด้วย 2 ส่วนคือ การเปิดเผยความจริงทั้งหมด และการให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย (ประกอบด้วย การเยียวยา การลงโทษ และการอภัยโทษ) เพียงประการแรกคือการเปิดเผยความจริงทั้งหมด ในปัจจุบันก็มีอาจกระทำได้ วิกฤตการณ์เมืองทั้งหมดตั้งแต่ต้นปี 2549 ถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 5 ปี มิได้มีเพียง พล.อ.สนธิ กองทัพบก กับรัฐประหาร 19 กันยายนเท่านั้น แต่ยังมี “เครื่องมือของจารีตนิยมอื่นๆ” ที่เคลื่อนไหวสอดประสานกันคือ พวกอันธพาลบนถนนที่เรียกตัวเองว่าพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย องค์กรตุลาการ พรรคประชาธิปัตย์ สื่อกระแสหลัก บางค่าย นักวิชาการ และนักกฎหมายบางจำพวก เป็นต้น

“นี่คืออุปสรรคสำคัญที่สุดของการปรองดอง แม้แต่คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) ยังไม่สามารถบรรลุความจริงของเหตุการณ์ทั้งหมดได้ ยังไม่ต้องพูดถึงการศึกษาของสถาบันพระปกเกล้าที่เสนอต่อคณะกรรมการวิสามัญ

ชุด “ปรองดอง” ข้างต้น ซึ่งจนกระทั่งบัดนี้เมื่อพูดถึงสาเหตุความขัดแย้งทั้งหมดก็ยังคงวนไปเวียนมาที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อยู่ นั่นแหละ ในเมื่อไม่สามารถเปิดเผยความจริงได้ทั้งหมด การให้ความยุติธรรม ซึ่งเป็นขั้นตอนต่อไปของการปรองดองที่แท้จริง จึงไม่อาจกระทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลงโทษผู้บงการที่แท้จริง และผู้รับคำสั่งระดับบนสุดที่กระทำอาชญากรรมการเมืองต่าง ๆ ตลอดหลายปีมานี้ ก่อนที่จะไปอภัยโทษให้กับผู้รับคำสั่งระดับล่างและมวลชนที่เข้าร่วม ตลอดจนเยียวายชดเชยให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบทุกฝ่าย”

ขณะเดียวกันก็ทำให้มองเห็นได้ว่าในสถานการณ์ที่ “พรรคเพื่อไทย” ผลักดันการ “แก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 291” เพื่อเปิดทางให้มีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) มายกร่างรัฐธรรมนูญใหม่ เปิดโอกาสให้มีการ “ปลดล็อกเงื่อนไข” ที่ถูกมองว่า “ไม่เป็นธรรม” ที่เกิดขึ้นจากการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 นั้น ทั้ง “กระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ” และ “กระบวนการสร้างความปรองดอง” ที่กำลังเร่งดำเนินการ ส่งผลโดยตรงต่อโอกาสในการเดินทางกลับประเทศไทยของ “พ.ต.ท.ทักษิณ” อย่างปฏิเสธไม่ได้ (ประชาชาติธุรกิจ, ออนไลน์, 2555)

โดยรายงานของ “คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดองแห่งชาติ (กมธ.ปรองดอง) สภาผู้แทนราษฎร” ที่จะถูกใช้เป็น “โมเดลหลัก” ในการเสนอ “แนวทางการสร้างความปรองดองแห่งชาติ” ได้ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุม “รัฐสภา” และ “รัฐบาล น.ส.ยิ่งลักษณ์” ก็ได้้นำเข้าสู่การพิจารณาของ “ครม.” เรียบร้อยแล้ว โดยขั้นต่อไปได้มีการมอบหมายให้ “คณะกรรมการประสานงานและติดตามผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (ปคอป.)” ที่มี “นายชงยุทธ วิชัยดิษฐ” รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน ไปรับฟังความคิดเห็นจากฝ่ายต่าง ๆ เพื่อดำเนินการต่อตามข้อเสนอ ทำให้ “เพื่อไทย” มองว่าจะป็นหนทางในการ “เยียวาย” ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ยึดอำนาจ และนำพาประเทศออกจาก “วิกฤตความขัดแย้ง”

ขณะที่ ผศ.ดร.ยุกติ มุกดาวิจิตร (ยุกติ มุกดาวิจิตร, ออนไลน์, 2555) อาจารย์คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และแกนนำคณะกรรมการณรงค์แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 (ครก.112) ก็กล่าวว่า ยุทธศาสตร์การสร้างความปรองดองของทางรัฐบาล “เป็นการ โยนหินถามทาง ยังไม่มีอะไรที่ชัดเจน กรณีการที่ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เข้ารดน้ำ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี นั้น ก็ไม่สามารถยืนยันชัดเจนได้ว่า จะเป็นการปรองดองแต่อย่างใด”

ทั้งนี้ในประเด็นดังกล่าว ทำให้มองได้ว่าการแก้ไขปัญหาโดยความพยายามสร้างความสมานฉันท์หรือความปรองดองในประเทศยังมีผลประโยชน์อื่นแอบแฝงอยู่ โดยเฉพาะในเรื่องของการปูทางเพื่อทำให้คนไกลได้กลับบ้าน ขาดความจริงใจที่จะแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง

การแบ่งฝักแบ่งฝ่ายของนักการเมือง

การแบ่งขั้วแบ่งข้างกันของนักการเมืองถือเป็นอุปสรรคสำคัญของความพยายามสร้างความสมานฉันท์ในขณะนี้ โดยพรรคการเมืองฝั่งรัฐบาลมีความพยายามอย่างมากจนถือว่าเป็นการเร่งรัดที่จะสร้างความปรองดองของคนในชาติในขณะนี้ โดยได้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดองแห่งชาติ โดยได้ขอให้สถาบันพระปกเกล้า ทำการศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดองแห่งชาติ เพื่อศึกษาหาสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยและหาแนวทางในการสร้างความปรองดองของคนในชาติเพื่อหวังว่าจะเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตามพรรคการเมืองฝ่ายค้านโดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ อดีตนายกรัฐมนตรี และหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ (ไทยรัฐ, ออนไลน์, 2555) ซึ่งถือเป็นคู่แข่งเบอร์ต้น ๆ ก็ออกมาคัดค้านและออกมาตั้งคำถามเขียนจดหมายเปิดผนึกถึงสถาบันพระปกเกล้า โดยได้มีการตั้งคำถามถึงสถาบันพระปกเกล้าในหลายประเด็น เช่น การทำเกินขอบเขต เสนอนิรโทษกรรมคดีอาญา เอื้อประโยชน์ให้กับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี และครอบครัวหรือไม่ และการออก พ.ร.บ.นิรโทษกรรม จะล้มล้างอำนาจตุลาการ ทำลายระบบยุติธรรมของประเทศ หรือไม่อย่างไร และส่วนตัววิตกกังวลว่า นอกจากจะไม่สร้างความปรองดองแล้ว ยังเป็นการจุดไฟขัดแย้งเพิ่มเติม จึงต้องการยึดเวลารวบรวมข้อเท็จจริงให้รอบด้าน การนำเสนอผลงานวิจัยการสร้างความปรองดองแห่งชาติต่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดองแห่งชาติต่อสภาผู้แทนราษฎร ที่มีทั้งกลุ่มที่เห็นด้วยและคัดค้านดังกล่าวจนกลายเป็นประเด็นร้อนทางสังคมและการเมืองนั้น ทำให้สถาบันพระปกเกล้าต้องตัดสินใจออกแถลงการณ์ขอถอนรายงานวิจัยสร้างความปรองดองแห่งชาติ เนื่องจากเกรงว่าจะเป็นเครื่องมือสร้างความแตกแยกมากยิ่งขึ้น

ขณะที่นายเนวิน ชิดชอบ (เนวิน ชิดชอบ, ออนไลน์, 2555) ก็มองเรื่องนี้ว่า “หากเราไม่สามารถเริ่มต้นใหม่ ไม่ set zero ก็ไม่มีทางนำไปสู่การสมานฉันท์ได้ เพราะแต่ละฝ่ายมองในมุมมองต่างกัน” “วันนี้ถ้าไม่เอาไฟนออกจากไฟ เอาประชาชนบริสุทธิ์ออกมาก่อน ปัญหาจะลุกลามไปเรื่อย

แต่ในขณะนี้ความพยายามนิรโทษกรรมให้กับผู้บริสุทธิ์กลับมีเสียงคัดค้าน แต่นิรโทษให้กับคนคน เดียวกลับสนับสนุน ถือเป็นปัญหา และเรื่องนี้ต้องนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญที่คนรับได้ว่าแผ่นดิน เป็นเสียงข้างน้อย แต่ก็เคารพเสียงข้างมากโดยไม่นำไปสู่ความขัดแย้ง”

ส่วนพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ ก็กล่าวว่า "ตอนนี้ดูแล้วมันแปลก ๆ ว่าทำไมรีบเร่งตั้ง กรรมการปรองดอง การปรองดองจะสำเร็จได้ต้องบำบัดด้วยวิถีธรรมชาติ คือ ทุกคนต้องเข้าใจ และ ต้องไม่มีเงื่อนไข นักการเมืองต้องมีความจริงใจ ถ้ายังขึ้นมีการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายกันแบบนี้ คงเป็นไปได้ ไม่ได้ และต้องหยุดพูดเรื่อง พ.ต.ท.ทักษิณ ด้วยกันทั้ง 2 ฝ่าย จึงเป็นหวังว่าการปรองดอง จะไม่มีวัน สำเร็จ เราต้องเอาใจมาพูดด้วยใจ เราเร่งปรองดองกันอยู่ในเวลานี้ พูดเลยว่าไม่มีทางสำเร็จ"

นอกจากประเด็นทางการเมืองดังกล่าวแล้ว ปัญหาอีกประการหนึ่งคือการเข้าถึงความจริงหรือข้อมูล โดย นายคณิต ฒ นคร (คณิต ฒ นคร, ออนไลน์, 2554) ประธานคณะกรรมการอิสระ ตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ หรือ คอป. ก็ยอมรับว่า ภายหลังการ แต่งตั้ง คอป.อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2553 ประชาชนให้ความร่วมมือในการให้ ข้อมูลเป็นอย่างมาก ขณะที่หน่วยงานภาครัฐกลับทำตัวเป็นอุปสรรคต่อการค้นหาความจริงเสียเอง โดยเฉพาะสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมสอบสวนคดีพิเศษไม่ต่างจากท่าทีของสำนักงาน อัยการสูงสุด ที่ยังไม่ยอมดำเนินการตามอำนาจ เพื่อปล่อยตัวชั่วคราวแกนนำและแนวร่วม นปช. ตรงข้ามกับกรณีของนายไชยวัฒน์ สินสุวงศ์ แกนนำเครือข่ายประชาชนไทยหัวใจรักชาติ ที่ได้รับการ ประกันตัวในเวลาเพียง 3 วัน ทั้งที่ เป็นผู้ต้องหาคดีก่อการร้ายเช่นเดียวกันท่าทีจากหน่วยงาน ภาครัฐและรัฐบาล จะถูกประเมินและบรรจุไว้ในรายงานที่จะส่งถึงนายกรัฐมนตรี แนบไปพร้อมกับ ผลการลงพื้นที่รับฟังปัญหาประชาชน เพื่อแจ้งว่า การปฏิเสธที่จะให้ข้อมูลเชิงสืบสวนสอบสวนการ เสียชีวิต 89 ศพแก่ คอป. เท่ากับไม่จริงใจในการสร้างความปรองดอง

การขัดขวางหรือคัดค้านการปรองดองของพรรคประชาประชาธิปไตย ในทางการเมือง ฝ่ายตรงข้ามอาจมองว่าเป็นการเล่นการเมืองเนื่องจากกลัวว่าเมื่อความปรองดองประสบความสำเร็จการออกพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมจะเป็นที่มาของการนำคนคนหนึ่งซึ่งแม้จะอยู่ไกล แต่ก็ยังคงมีอิทธิพลอย่างมากอย่าง พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีกลับบ้าน โดย ถูกต้องตามกฎหมาย

สรุป

อุปสรรคและข้อจำกัดในการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทยในปัจจุบันนี้ คณะผู้วิจัยได้นำเสนอสรุปเป็น 2 ประเด็นหลัก ๆ คือ การขาดความจริงจังในการแก้ไขปัญหา เนื่องจากมีผลประโยชน์แอบแฝง และการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายของนักการเมืองที่มีอย่างรุนแรงในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม อนาคตก็ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากสองเรื่องดังกล่าว คือ เหตุการณ์ของอุทกภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทำให้ทุกอย่างต้องมีการชลอหรือเลื่อนออกไป ไม่เว้นแต่ความพยายามในการสร้างความปรองดอง ซึ่งก็ถือว่าเป็นอีกหนึ่งปัญหาอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการสร้างสมานฉันท์ในสังคมไทยเช่นกัน

